

บันทึก

เรื่อง อำนาจในการค้ำของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต

พ.ศ. ๒๕๒๗

กรมสรรพสามิต ได้มีหนังสือ ที่ กค ๐๗๑๐/๑๖๖๗๐ ลงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กรมสรรพสามิตมีปัญหาข้อกฎหมายที่จะต้องหาข้อยุติเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการ ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ มาตรา ๑๑๘ (๒) ซึ่งบัญญัติว่าในการปฏิบัติหน้าที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจค้นสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดหรือมีสินค้าที่หลีกเลี่ยงการเสียภาษีชุกซ่อนอยู่ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เว้นแต่การค้นในเวลาดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จจะกระทำต่อไปก็ได้ หรือในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง เมื่อได้รับอนุมัติจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายแล้วจะค้นในเวลาใดก็ได้ และมาตรา ๑๒๙ วรรคหนึ่งซึ่งบัญญัติว่าให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งกรมสรรพสามิตได้พิจารณาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวแล้ว จึงขอหารือว่า ความเห็นของกรมสรรพสามิตใน ๓ ประเด็น ต่อไปนี้ ถูกต้องหรือไม่

๑. บทบัญญัติมาตรา ๑๑๘ (๒) แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ เป็นบทบัญญัติที่ยกเว้นหลักทั่วไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๒ กล่าวคือ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจค้นที่รโหฐานได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น

๒. ในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่งซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จะทำการค้นในเวลากลางคืนก็จะต้องได้รับอนุมัติจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายก่อนตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ มาตรา ๑๑๘ (๒) พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจที่จะทำการค้นโดยอาศัยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๖ (๒)

๓. บทบัญญัติมาตรา ๑๒๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ที่กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่นั้น เป็นบทบังคับที่พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องกระทำ ถ้าไม่มีการปฏิบัติย่อมถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่อันมิชอบด้วยกฎหมาย แต่ถ้าตามข้อเท็จจริงและพฤติการณ์พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจแสดงบัตรประจำตัวได้ก่อนที่จะเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ เช่น ปรากฏความผิดซึ่งหน้ากระทำลงในที่รโหฐานซึ่งจะต้องเข้าทำการตรวจค้นในทันที พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ไม่จำเป็นต้องแสดงบัตรประจำตัวก่อนที่จะเข้าทำการตรวจค้น ถ้าได้มีการแสดงบัตรประจำตัวในเวลาใด ๆ ต่อมาก่อนที่การปฏิบัติหน้าที่สิ้นสุดลงก็ย่อมเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) ได้ฟังคำชี้แจง

จากผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมสรรพสามิต) แล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” ตามบทนิยามในมาตรา ๔^๑ แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๔ หมายความว่า ข้าราชการพลเรือนสังกัดกระทรวงการคลังหรือบุคคลอื่น ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และต่อมาได้มีประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยข้อ ๒^๒ กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญสังกัดส่วนราชการบางส่วนของกรมสรรพสามิตตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไปเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ แต่ในทางปฏิบัติการสรรพสามิตจะออกบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้แก่ข้าราชการของกรมสรรพสามิต ตั้งแต่ระดับ ๕ ขึ้นไปเท่านั้น เนื่องจากเห็นว่าเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะเพียงพอแก่การรับผิดชอบ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหาหรือของกรมสรรพสามิตทั้ง ๓ ประเด็นแล้วมีความเห็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ที่ว่าบทบัญญัติมาตรา ๑๑๘ (๒)^๓ แห่งพระราชบัญญัติภาษี

^๑ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการพลเรือนสังกัดกระทรวงการคลังหรือบุคคลอื่น ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ ข้อ ๒ ให้ข้าราชการพลเรือนสามัญสังกัดกรมสรรพสามิต ตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไป ดังต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗

(๑) สังกัดราชการบริหารส่วนกลาง เว้นแต่ที่สังกัดสำนักงานสรรพสามิตภาค สำหรับท้องที่ที่ราชอาณาจักร

(๒) สังกัดสำนักงานสรรพสามิตภาค สำหรับท้องที่สำนักงานสรรพสามิตภาคนั้น

(๓) สังกัดสำนักงานสรรพสามิตจังหวัด สำหรับท้องที่จังหวัดนั้น

(๔) สังกัดสำนักงานสรรพสามิตอำเภอหรือกิ่งอำเภอสำหรับท้องที่อำเภอหรือกิ่งอำเภอนั้น หรือท้องที่อำเภอหรือกิ่งอำเภอตามที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนด

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ มาตรา ๑๑๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในโรงงานอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน หรือสถานบริการในระหว่างเวลาทำการ เพื่อตรวจสอบหรือควบคุมให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ค้นสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือมีสินค้าที่หลีกเลี่ยงการเสียภาษีชุกซ่อนอยู่ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เว้นแต่การค้นในเวลาดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จจะกระทำต่อไปก็ได้ หรือในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง เมื่อได้รับอนุมัติจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายแล้วจะค้นในเวลาใดก็ได้

(๓) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดมาให้อัยคำหรือให้ส่งบัญชี เอกสาร หลักฐาน หรือสิ่งอื่นที่จำเป็นมาประกอบการพิจารณาได้ ทั้งนี้ ต้องให้เวลาบุคคลนั้นไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่รับคำสั่งนั้น

สรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ เป็นบทบัญญัติที่ยกเว้นหลักทั่วไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้นในที่รโหฐานต้องมีหมายค้น นั้น เห็นว่า โดยที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๒^๔ กำหนดหลักการค้นในที่รโหฐานไว้ว่าจะต้องมีหมายค้น การค้นโดยไม่มีหมายค้นจะกระทำมิได้ เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้นในกรณีตามที่ได้ระบุไว้ใน (๑) ถึง (๕) ของมาตรา ๙๒^๔ วรรคหนึ่ง หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่เป็นผู้ค้นด้วยตนเองในกรณีที่อาจออกหมายค้นหรือค้นได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ส่วนอำนาจในการค้นของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ นั้น เป็นอำนาจตามมาตรา ๑๑๘ (๒)^๖ แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ที่บัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการค้น สถานที่หรือยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือมีสินค้าที่หลีกเลี่ยงการเสียภาษีชุกซ่อนอยู่ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) จึงมีความเห็นว่า อำนาจในการค้นของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๑๘ (๒)^๖ แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ เป็นอำนาจค้นตามกฎหมายพิเศษที่บัญญัติให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ไว้โดยเฉพาะให้กระทำการค้นในที่รโหฐานได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น จึงเป็นการยกเว้นหลักการค้นในที่รโหฐานและข้อยกเว้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๒^๔

ประเด็นที่สอง ที่ว่าในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่งซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จะทำการค้นในที่รโหฐานในเวลากลางคืนตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ จะต้องได้รับอนุมัติจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายก่อน นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย

(๔) นำสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าที่ค้นพบในปริมาณพอสมควรไปเป็นตัวอย่างเพื่อตรวจสอบ

๔ มาตรา ๙๒ ห้ามมิให้ค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นเว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้น และในกรณีต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีเสียงร้องให้ช่วยมาจากข้างในที่รโหฐาน

(๒) เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำลงในที่รโหฐาน

(๓) เมื่อบุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ขณะที่ถูกไล่จับหนีเข้าไปหรือมีเหตุอันแน่นแฟ้นควรสงสัยว่าได้เข้าไปชุกซ่อนตัวอยู่ในที่รโหฐานนั้น

(๔) เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าสิ่งของที่ได้มาโดยการกระทำผิดได้ซ่อนหรืออยู่ในนั้น ประกอบทั้งต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นเนื่องจากการเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้สิ่งของนั้นจะถูกโยกย้ายเสียก่อน

(๕) เมื่อที่รโหฐานนั้นผู้จะต้องถูกจับเป็นเจ้าบ้าน และการจับนั้นมีหมายจับหรือจับตามมาตรา ๗๘

เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ค้นด้วยตนเองไม่ต้องมีหมายค้นก็ได้ แต่ต้องเป็นในกรณีที่อาจออกหมายค้นหรือค้นได้ตามประมวลกฎหมายนี้

๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๔), ข้างต้น

๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๓), ข้างต้น

๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๓), ข้างต้น

๘ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๔), ข้างต้น

คณะที่ ๙) เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า บทบัญญัติเกี่ยวกับการค้นตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ เป็นบทบัญญัติของกฎหมายพิเศษที่ยกเว้นหลักการค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉะนั้น การค้นในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่งในเวลากลางคืนต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๑๘ (๒)^๙ แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ กล่าวคือ พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องได้รับอนุมัติจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายก่อน พนักงานเจ้าหน้าที่จึงจะทำการค้นได้ พนักงานเจ้าหน้าที่จะอาศัยบทบัญญัติมาตรา ๙๖ (๒)^{๑๐} แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อทำการค้นในที่รโหฐานในเวลากลางคืนแม้ในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่งโดยไม่ได้รับอนุมัติจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมิได้

ประเด็นที่สาม ที่ว่าบทบัญญัติมาตรา ๑๒๙ วรรคหนึ่ง^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ที่บัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่นั้น เป็นบทบังคับที่พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องกระทำ ถ้าไม่มีการปฏิบัติย่อมถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่อันมิชอบด้วยกฎหมาย นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) เห็นว่า เมื่อพิจารณามาตรา ๑๒๙^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ที่บัญญัติว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องแล้ว จะเห็นได้ว่ามาตรา ๑๒๙^{๑๓} แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ใช้บังคับแก่การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ทุกกรณีตามมาตรา ๑๑๘ (๑) ถึง (๔)^{๑๔} แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๔ ทั้งนี้ เพื่อให้บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องทราบถึงนาม ฐานะและตำแหน่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งบุคคลดังกล่าวมีหน้าที่อำนวยความสะดวกต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๒๘^{๑๕} แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ดังนั้น จึงมี

^๙ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๓), ข้างต้น

^{๑๐} มาตรา ๙๖ การค้นในที่รโหฐานต้องกระทำระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตก มีข้อยกเว้นดังนี้

(๑) เมื่อลงมือค้นแต่ในเวลากลางวัน ถ้ายังไม่เสร็จจะค้นต่อไปในเวลากลางคืนก็ได้

(๒) ในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง หรือซึ่งมีกฎหมายอื่นบัญญัติให้ค้นได้เป็นพิเศษจะทำการค้นในเวลากลางคืนก็ได้

(๓) การค้นเพื่อจับผู้ร้ายหรือผู้ร้ายสำคัญจะทำในเวลากลางคืนก็ได้ แต่ต้องมีอนุญาตพิเศษจากอธิบดีกรมตำรวจหรือข้าหลวงประจำจังหวัดเพื่อการค้นในจังหวัดนั้น ส่วนหัวหน้าในการค้นนั้น ต้องเป็นนายอำเภอหรือนายตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป

^{๑๑} มาตรา ๑๒๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

^{๑๒} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๑), ข้างต้น

^{๑๓} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๑), ข้างต้น

^{๑๔} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๓), ข้างต้น

^{๑๕} มาตรา ๑๒๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

ความเห็นวาทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๒๙^{๑๖} นี้ เป็นบทบังคับเด็ดขาดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งหากพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามย่อมถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

สำหรับปัญหาต่อเนื่องตามข้อหาหรือในประเด็นที่สามนี้ที่ว่า ถ้าตามข้อเท็จจริงและพฤติการณ์พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจแสดงบัตรประจำตัวได้ก่อนที่จะเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ เช่น ปรากฏความผิดซึ่งหน้ากระทำลงในที่รโหฐานซึ่งจะต้องทำการตรวจค้นในทันที พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ไม่จำเป็นต้องแสดงบัตรประจำตัวก่อนที่จะเข้าทำการตรวจค้น ถ้าได้แสดงบัตรประจำตัวในเวลาต่อมา ก่อนที่การปฏิบัติหน้าที่สิ้นสุดลง จะถือว่าพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นได้ปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) เห็นว่า วิธีปฏิบัติในการค้นของพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องเป็นไปตามมาตรา ๑๒๑^{๑๗} แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ที่บัญญัติว่า การค้นในสถานที่หรือยานพาหนะตามมาตรา ๑๑๘ (๒)^{๑๘} แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ก่อนลงมือค้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ค้นแสดงความบริสุทธิ์เสียก่อน และให้ค้นต่อหน้าฯ ผู้ครอบครองสถานที่ฯ หรือผู้ครอบครองยานพาหนะ ถ้าหากบุคคลดังกล่าวไม่ได้ ให้ค้นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคน ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ขอร้องให้มาเป็นพยาน เมื่อพิจารณาข้อความที่ว่า “ ก่อนลงมือค้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ค้นแสดงความบริสุทธิ์เสียก่อน” ประกอบกับหลักในมาตรา ๑๒๙^{๑๙} แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ที่เป็นบทบังคับเด็ดขาดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า การแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องก่อนลงมือค้น นอกจากจะทำให้บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องทราบถึงนาม ฐานะและตำแหน่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ค้นดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังเป็นวิธีการในการแสดงความบริสุทธิ์ของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ค้นด้วยประการหนึ่ง ฉะนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) จึงมีความเห็นว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ค้นต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องก่อนลงมือค้นเพื่อเป็นการแสดงความบริสุทธิ์ตามนัยมาตรา ๑๒๑^{๒๐} ประกอบกับมาตรา ๑๒๙^{๒๑} แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่มิได้แสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องก่อนลงมือค้น แม้จะได้แสดงบัตรประจำตัวในเวลาต่อมา ก่อนที่การปฏิบัติหน้าที่จะสิ้นสุดลงก็ตาม ก็ย่อมถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย

^{๑๖} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๑), ข้างต้น

^{๑๗} มาตรา ๑๒๑ การค้นในสถานที่หรือในยานพาหนะตามมาตรา ๑๑๘ (๒) ก่อนลงมือค้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ค้นแสดงความบริสุทธิ์เสียก่อน และให้ค้นต่อหน้าผู้ประกอบอุตสาหกรรม เจ้าของคลังสินค้าทัณฑ์บน ผู้ครอบครองสถานที่ บุคคลที่ทำงานในสถานที่นั้นหรือผู้ครอบครองยานพาหนะ ถ้าหากบุคคลดังกล่าวไม่ได้ ให้ค้นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ขอร้องมาเป็นพยาน

^{๑๘} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๓), ข้างต้น

^{๑๙} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๑), ข้างต้น

^{๒๐} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๗), ข้างต้น

^{๒๑} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑๑), ข้างต้น

สำหรับปัญหาข้อหรือนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีการแสดงบัตรประจำตัวของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการ
คั้นนั้นมิใช่เป็นปัญหาในข้อกฎหมาย หากแต่เป็นวิธีการในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่
ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) มีความเห็นว่า การแสดงบัตร
ประจำตัวต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องในกรณีนี้ไม่น่าจะก่อให้เกิดปัญหาหรือเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติ
หน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่แต่อย่างใด

(ลงชื่อ) อัคราทร จุฬารัตน

(นายอัคราทร จุฬารัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๕๐